

Jean Jouzel, expert mondial în climatologie:

„Modul nostru de viață sporește într-o măsură periculoasă efectul de seră”

Un decor de primăvară la Paris, un mediu polar în California. Ianuarie a marcat debutul anului 2007 cu bulversări meteorologice fără precedent. Jean Jouzel, climatolog francez și membru al Grupului de experți interguvernamentali asupra evoluției climatului (GIEC), precizează într-un interviu acordat hebdomadului „Paris Match”: că „Este o certitudine, asistăm la o încălzire climatică accentuată”.

Prezentăm în sinteză o serie de explicații oferite în interviu de specialistul în climatologie sus-amintit.

Ultimii 11 ani, cei mai calzi

„Să observăm spune Jean Jouzel că zece din ultimii 11 ani au fost mai calzi decât toți cei care i-au precedat de când se fac înregistrări de date privind clima, adică din 1860. Fenomenul a afectat mai întâi Europa de vest. A fost canicula din vara anului 2003. A fost apoi toamna lui 2006, cea mai caldă de 500 de ani încoace. Iar în luna ianuarie a acestui an (2007), există ceva și mai extraordinar: această încălzire se întinde pe întreaga emisferă nordică.

În legătură cu rolul fenomenului El Nino, specialistul explică: „1998 a fost un an El Nino. Adică o parte estică a Pacificului a fost mai caldă decât e normal. Și anul 2007 ar putea fi la fel, într-un mod și mai marcat decât 1998. Totuși, nu se poate face o legătură directă între ce se întâmplă în prezent în emisfera de nord și El Nino”.

Modurile noastre de consum modifică într-o proporție impresionantă compoziția atmosferei în gaze cu efect de seră. Dar ce este efectul de seră? Jean Jouzel răspunde pe înțelesul tuturor: „Razele luminoase ale Soarelui sunt în mică proporție absorbite: câte un pic de stratul de ozon și câte un pic de ultraviolete. Prin urmare, razele solare sunt reflectate la suprafața planetei. Iar aici, ele sunt, în parte, absorbite de gazele cu efect de seră. Aceste gaze sunt deci, într-o anumită cantitate, benefice și chiar indispensabile. Fără ele, nu am putea supraviețui pe Terra, unde temperatura ar scădea la minus 18 grade Celsius. Problema este că modul nostru de viață este pe punctul să sporească într-o măsură periculoasă efectul de seră.”

Cauza relelor

Modul de viață înseamnă mașinile, avioanele, aparatele electrocasnice, sistemele de încălzire, aerul condiționat; toate acestea devorează energie într-o manieră exagerată și provoacă gaze nocive în atmosferă. Explicațiile omului de știință: „Metanul, oxidul de azot sau freonul nu sunt responsabili decât cu circa 40% din creșterea efectului de seră. Restul de 60% este provocat de gazul carbonic pe care îl degajăm în atmosferă, în condițiile în care conținutul său de carbon a sporit cu 35% în ultimii 200 de ani. Cauza relelor: petrolul, cărbunele, gazele naturale, pe scurt, toată energia pe care o consumăm abuziv, folosind combustibili fosili pentru transporturi, încălzire, confortul menajer.”

Responsabilitățile legate de această risipă energetică sunt împărțite și inegale: „7 miliarde de tone de

carbon sunt emise în atmosferă în fiecare an pe planeta noastră, ceea ce înseamnă în medie o tonă pe an pentru fiecare locuitor. Însă repartitia este foarte inegală. Un american produce în medie 5-6 tone de carbon (în gazul carbonic emis), comparativ cu câteva sute de kilograme pentru un locuitor din țările în curs de dezvoltare. Franța, cu 1,7 tone pe locuitor, este un elev bun, întrucât această țară își produce cvasi-totalitatea electricității din energie nucleară, care nu produce gaze cu efect de seră.

Variațiile naturale ale climatului pe termen lung sunt legate de poziția Terrei pe orbita ei. Ciclurile glaciare sau interglaciare sunt de 20.000, 40.000 sau 100.000 de ani. „Se poate spune că de 10.000 de ani, Terra nu se mișcă, se găsește într-o perioadă stabilă din punct de vedere climatic - apreciază Jouzel. Ca atare, două fenomene pot să joace pe termen scurt un rol important în evoluția climei: erupțiile vulcanice, care răcesc atmosfera și activitatea Soarelui, care, când emite mai multă energie, încălzește mai mult. În ultimii 1.000 de ani, Soarele, mai activ, a ridicat căldura pe Terra cu 0,1 0,2 wați pe metrul pătrat. În timp ce efectul de seră a adus un spor de căldură de 2,5 wați.

Experții prezic actualmente o încălzire a planetei cuprinsă între 1,5 și aproape 6 grade Celsius până în anul 2100, dacă nu ne schimbăm comportamentul.”

Ce-i de făcut?

Schimbările determinate de această urcare a temperaturii vor fi uriașe. În zonele tradițional secetoase, seceta va fi cu mult mai accentuată și prelungită; în cele ploioase, precipitațiile vor fi și mai abundente. Câteva exemple: lacurile glaciare din Pirinei riscă să dispară în a doua parte a acestui secol. Va crește o vegetație mediteraneană în zona Lyon. Dacă Groenlanda se va topi în întregime, se va produce o creștere cu 7 metri a nivelului oceanelor și mărilor. Desigur, ipoteza nu e realistă, dar este edificatoare pentru anvergura dezastrului. De pildă, o creștere cu numai 40 de cm a nivelului mărilor, ar sili 200 de milioane de locuitori să se mute din locurile actuale.

Ce-i de făcut? Răspunsurile la această întrebare vor determina destinul, viitorul omenirii pe planeta noastră. Diminuarea efectului de seră fără a afecta dezvoltarea planetei reprezintă sarcina vitală a tuturor responsabililor.

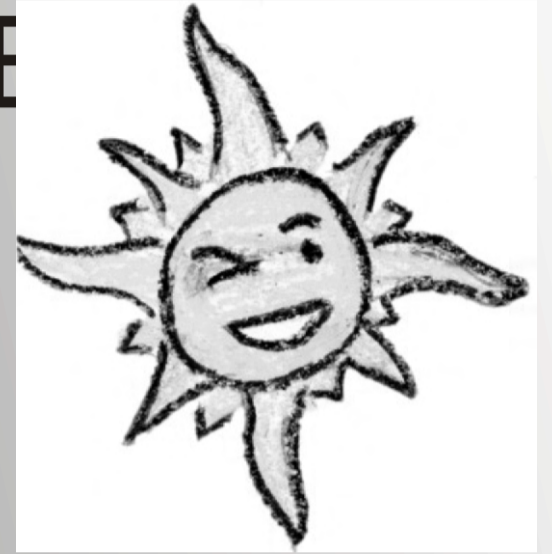
Europenii au sintetizat acest obiectiv, precizând că temperatura medie nu trebuie să depășească cu mai mult de 2 grade pe aceea existentă în urmă cu 200 de ani. Calculele lui Jean Jouzel sunt următoarele: Planeta emite în fiecare an 7 miliarde de tone de gaz carbonic, din care jumătate e absorbită de vegetație și de oceane. Rămâne deci cealaltă jumătate în atmosferă și asupra ei trebuie acționat în partea a doua a secolului 21. Dacă lăsăm „mașina” să se ambaleză, am putea atinge 25-30 de miliarde de tone de gaze emise până la finele secolului, spune climatologul.

Nu întâmplător, Jacques Chirac, președintele Franței, a pus pe tapet propunerea înființării unui organism tip ONU al mediului, care să responsabilizeze toate statele globului, întrucât încălzirea climatică a devenit o problemă planetară.

Azilantii climatici

Efectele schimbărilor climatice se resimt din ce în ce mai dur nu numai asupra naturii, ci și asupra oamenilor, provocând, printre altele, masive migrații de persoane. Numai ridicarea nivelului mărilor și oceanelor ar putea forța în fiecare an peste 100 de milioane de persoane să-și părăsească regiunile lor, în perioada 2020-2100, potrivit estimărilor lui Robert Nicholls, profesor la Middlesex University din Londra. Lovite de inundații, afectate de secete severe ori de alte fenomene extreme, cohortele de „refugiați climatici” vor alege drumurile bejeniei, majoritatea originari din țările cele mai sărace. Potrivit modelelor meteorologilor, continentul african, care contribuie cel mai puțin la producerea emisiilor de gaze cu efect de seră, în frunte cu CO₂, va fi unul dintre cele mai afectate de intensificarea fenomenelor climatice: deșertul ar trebui să se extindă în jurul Saharei, până în Orientul-Mijlociu și precipitațiile ar urca spre zonele de coastă. Coastele dens populate ale Asiei și Indiei riscă, de asemenea, să fie grav afectate, precum și insulele din Pacific, unde locuitorii arhipelagului Tuvalu au cerut deja, în mod oficial, azil „climatic” în Australia și Noua Zeelandă.

Cronica

Ninsoare de... soare!

Iarna asta se dovedește mai plină de capricii și surprize decât o primăvară. Cel puțin ca bucureștean, mi s-a părut, în decembrie și în ianuarie, că trăiesc într-un anotimp nou, fără rigori și excese meteorologice, care nu are nimic de-a face cu iarna românească tradițională.

Începutul de calendar s-a grăbit parcă să confirme că 2007 va fi anul cel mai cald trăit vreodată de toate generațiile care s-au succedat pe Terra, așa cum susțin specialiștii în problemele climei.

Și încă o ciudățenie: meteorologii reușesc tot mai anevoie să ghicească mă rog, să prognozeze cum va fi vremea chiar în următoarele 24 de ore, în această iarnă, când termometrele s-au încăpățânat să nu coboare sub zero grade Celsius în București și în alte părți ale țării.

Amintiți-vă, bunăoară, de vinerea de dinaintea ultimei duminici de ianuarie, când meteorologii au lansat cu tam-tam avertismentul: Vine iarna în București! Ninsoare, zăpadă mare, blocaj în circulație!... Primarul general a fost nevoit să iașă în fața ziaristilor și să dea semă dacă edilii sunt pregătiți pentru lupta cu generalul Iarnă. „Utilaje, echipamente, antiderapante, oameni, avem de toate!” ne-a asigurat zâmbitorul Videanu.

A doua zi, sâmbătă, un soare strălucitor și mângâietor la București, încât mulți au ieșit în parcuri, la o plimbare romantică. Măi, să fie! Iar au sfeclit-o frații de la ANM. Dau un telefon amicului meu C și comentez cu el vremea, ca toți românii. La noi, dacă vrei sau nu vrei să faci conversație, ai un subiect permanent: vremea. Amicul îmi zice: „Și totuși, azi va ninge! La mine, la curte, unde stau, văd ciorile zburând foarte jos... E semnul clar de ninsoare. Ciorile sunt mai tari ca meteorologii”, spune amicul meu, mare iubitor și cunoscător al celor ce nu cuvântă.

Bravo! Om trăi și om vedea!... Aiurea! A trecut și duminica, a trecut și luna ianuarie, dar și în București tot n-a căzut nici măcar un fulg de nea. Ei, dacă și ciorile se înșeală cu meteorologia, înseamnă că e mare haos în evoluția vremii. Faptul că prognozele sunt tot mai incerte, că mugurii dau să plesnească pe crengi, că în Cișmigiu am văzut înflorind ghiociei și atâtea alte semne dovedesc că încălzirea globală, departe de a fi o gogoriță, cum au crezut unii, e o realitate tot mai evidentă.

Au zâmbit ironic ziariștii când Videanu, zicând că e gata cu lopeți și sare să întâmpine zăpada în Capitală, adăuga mucalitic: „Deși, se știe că ninsoarea vine de sus, așa cum iarna nu-i ca vara”...

Și totuși, dacă Cel de Sus vrea, iată că a trecut jumătate de iarnă și bucureștenii s-au bucurat de

Cui prodest ?

Deși pentru întreaga planetă, încălzirea globală se anunță ca o calamitate, pentru unii însă acest fenomen ar putea aduce o serie de avantaje. Astfel, topirea banchizei de la polul Nord ar putea deschide un nou El Dorado pentru companiile petroliere. Într-adevăr, 25% din rezervele mondiale de gaz și de petrol se află în interiorul cercului arctic, în zone până acum inaccesibile. Cea mai mare parte dintre ele sunt situate pe teritoriul rus. Dezghețul ar putea oferi și pescarilor și navelor de pescuit accesul la legendarul pasaj Nord-Vest, la nord de Canada, pe care exploratorii din secolul al XVI-lea l-au căutat cu disperare. Degajată de ghețari, această cale maritimă ar permite scurtarea cu mii de kilometri a traseului între Europa și coasta pacifică a SUA. Arctica ar putea concura atunci rutele prin Panama și Suez și ar bulversa astfel comerțul mondial. Ridicarea temperaturilor ar favoriza, printre altele, deschiderea spre agricultură a mii de km², în prezent suprafețe înghețate în nordul Rusiei. Alte consecințe posibile: creșterea concentrațiilor de CO₂ în atmosferă ar accelera cu 10 până la 20% creșterea vegetalelor, putând să vedem apariția câmpurilor de grâu și porumb până în nordul Suediei și vița-de-vie până în Scoția. Rusia ar putea deveni primul beneficiar al acestei deplasări către nord; un cercetător de la Universitatea Yale (SUA), Robert Mendelsohn, a calculat că o creștere a temperaturilor medii cu 2,50C ar face să sporească produsul intern brut al statelor ex-URSS.